

Bestiarium Zircense - könyvbemutató Veszprémben

2016/11/10

„A zirci Bestiarium egy vaskos középkori könyv utolsó tizenhat oldalát alkotja. Kézzel írt és illusztrált lapjait oroszlánok, szirének, galambok, kígyók – emlősök, madarak, hüllők – valós és képzeletbeli lények rajzai népesítik be... amelyek egy régmúlt világ könyv-kultúrájának mindennapjait keltik életre...” – A hasonmáskiadást november 15-én Veszprémben mutatjuk be.

Az Országos Széchényi Könyvtár és a Zirci Ciszterci Apátság közösen adta ki a Bestiarium Zircense című hasonmás kiadványt, amely egy, a Zirci Ciszterci Apátságból az Országos Széchényi Könyvtárba került 15. századi kézirat Bestiariumának mérethű hasonmását tartalmazza. A mű veszprémi könyvbemutatója november 15-én, 17 órakor kezdődik.

Dr. Boreczky Anna művészettörténésszel, a kötet szerkesztőjével beszélget Géczi János egyetemi oktató.

Időpont: 2016. november 15. 17 óra

Helyszín: [Eötvös Károly Megyei Könyvtár](#) [1], Veszprém, Komakút tér 3.

[Meghívó](#) [2]

Várjuk Önöket a veszprémi eseményen!

Bestiarium Zircense

Hasonmás az OSZK Cod. Lat. 506-os jelzetű kódexéből, Boreczky Anna bevezetőjével.
Budapest, OSZK, 2016

[3]A zirci Bestiarium egy vaskos középkori könyv utolsó tizenhat oldalát alkotja. Kézzel írt és illusztrált lapjait oroszlánok, szirének, galambok, kígyók – emlősök, madarak, hüllők – valós és képzeletbeli lények rajzai népesítik be. Bár a képek nem képzett művész alkotásai, számunkra mégis érdekesek: esetlegességükben és esetlenségükben egy régmúlt világ könyv-kultúrájának mindennapjait keltik életre, ahogyan az egyes állatok jellegzetességeit és viselkedését bemutató szövegekben is egy első olvasatra talán furcsának tűnő, a maga idejében mégis széles körben elterjedt tudás és hit-világ tárul elénk. A zirci kézirat a 15. században készült, de a benne olvasható mű, a Bestiarium jóval korábban, a 12. században jött létre számos még régebbi szöveg, első sorban az ún. Physiologus felhasználásával. Ily módon a Bestiarium-ban hosszú évszázadok megfigyelései és mítoszai rakódtak egymásra, és őrződtek meg számunkra.

A Bestiarium-ban ránk hagyományozott képzetek és képek abból a felfogásból erednek, mely szerint a világ, azon belül a természet rendjében a teremtő isteni akarat megnyilvánulása ismerhető fel. A teremtmények, köztük az ember, egyazon isteni terv részei, és valóban, a Bestiarium-ban nem egyszer egymással kapcsolatban állóként jelennek meg. Mindazonáltal a mű első sorban az erényekről és a bűnökről szól, magyarázatai erkölcsi példázatok, melyekben a teremtett világ élőlényei pozitív és negatív szimbolikus tartalmak (az újjászületés, a szülői/gyermeki szeretet, vagy éppen a megrontó csábítás) hordozóiként jelennek meg. Ennek megfelelően helyét ma nem a Bestiarium-nál jóval nagyobb számban fennmaradt középkori enciklopédiák körében, hanem a példázat-irodalom, a prédikációk színesítését szolgáló exemplum-gyűjtemények, illetve az elemi oktatás céljait (is) szolgáló, moralizáló-didaktikus lelkiségi irodalom keretein belül keressük.

[4]A Bestiarium évszázadokkal korábbi szövegekre támaszkodott, hitelét részben a hagyománynak, részben a felhasznált szövegek, vagy hivatkozott szerzők tekintélyének köszönhetette. Bár leírásai és értelmezései ma már idegenül hatnak, mégsem kizárólag egy távoli világ hírhozóiként érdekesek. A Bestiarium-ban szereplő mitikus-legendás élőlények ma is köztünk élnek és a populáris/vizuális kultúra szereplőiként, pl. Harry Potter főnixének, vagy a Starbucks Coffee újabban visszafogottabbá alakított, de még mindig felismerhető kétfarkú sellőjének – Bestiarium-unk egyik érdekes lakójának – az alakjában nap, mint nap ránk köszönnek.

A kötet szerzői az alábbi módon láttatták az elefántot: Elefánt (Elephants). A perzsák és indiaiak egy az elefánt hátára erősített fa toronyból harcolnak. A nemzésre készülő elefánt keletre megy a Paradicsom közelébe, ahol a mandragóra nő. A nőtény eszik a gyümölcsből, majd párját is megkínálja. Míg párja eszik, a nőtény elcsábítja őt és megfog. Kicsinyét vízben szüli meg, ahol ellensége, a sárkány, nem tudja megtámadni őt. Az elefánt nem tudja behajlítani a térdét, ezért egy fának dőlve alszik. Ha a fát kivágják, az elefánt eldől, és sem egy nagy elefánt, sem tizenkét elefánt nem tudják felemelni őt, de a legkisebb elefánt segítségével fel tud kelni és így megszabadul.

Az elefánt-pár Ádámot és Évát jelképezi, akik a Paradicsomban nem éltek házasságot. Éva csak azután fogant, miután ettek a tiltott fa gyümölcséből és kiűzettek a Paradicsomból. A bűnbe esett emberiséget sem a törvény, sem a próféták nem tudták felemelni, csak Jézus, aki alázatosságában mindenknek között a legkisebb volt.

2016/11/10 - 12:17

Forrás webcím: <https://oszk.hu/hirek/bestiariu-m-zircense-konyvbemutato-veszpremben>

Hivatkozások:

- [1] <http://www.ekmk.hu/>
- [2] https://oszk.hu/sites/default/files/Bestiarium_veszpremi_plakat.jpg
- [3] <https://oszk.hu/sites/default/files/bestiariu-m002.jpg>
- [4] <https://oszk.hu/sites/default/files/bestiariu-m003.jpg>
- [5] <https://oszk.hu/category/foszotar-es-pozicionalo/hirek>